91

пушт Beshalach

Exodus 13:17-17:16

13

- ויָה' בשלח פּרִעה אַרדיקעם ולא־נחם אַראָה פּרעה ויָה' פּשׁלח פּרעה אַרדיקעם ולא־נחם אַראָר פּלשׁתים 17 Now when Pharaoh let the people go, God did not פי קרוב הוא פי ו אַמֵּר אֵלהִים פּן־ינַחַם הַעָם בַּרְאֹתַם מַלְּחַמַה וַשְׁבוּ מצרימה:
  - lead them by way of the land of the Philistines, although it was nearer; for God said, "The people may have a change of heart when they see war, and return to Egypt."
  - בני־ישראל מארץ מצרים:
  - 18 So God led the people round about, by way of the וַיַּלַב אֱלֹהִים | אֶת־הָעָם דֶּרֶךְ הַמּּדְבָּר יִם־סֵוּף וַחֲמַשִּים עְלָוּ wilderness at the Sea of Reeds. Now the Israelites went up armed (armed Meaning of Heb. amushim uncertain.) out of the land of Egypt.
- ישראל לאמר פקד יפקד אלהים אתכם והעליתם את־עצמתי מזה
- 19 And Moses took with him the bones of Joseph, who had exacted an oath from the children of Israel. saying, "God will be sure to take notice of vou: then you shall carry up my bones from here with you."

  - בקצה המדבר: באחם בקצה המדבר: 20 They set out from Succoth, and encamped at Etham, at the edge of the wilderness.
  - בִּעְמֵּוּד אֲשׁ לִהָאִיר לָהָם לְלֶכֶת יוֹמֵם וַלִּיְלָה:
  - went before them in a pillar of cloud by day, הוהי 21 ניהוֹה הֹלְךְּ לְפְנֵיהֶם יוֹמֶם בַּעְמִּוּד עָנִן לְנְחֹתֶם הַּלְּרֶךְ וְלִיְלָה to guide them along the way, and in a pillar of fire by night, to give them light, that they might travel day and night.

  - 22 The pillar of cloud by day and the pillar of fire by night did not depart from before the people.

14

- :said to Moses הוהי 1 וִיִּדְבֵּר יְהוֹה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמְר:
- 2 הַבֶּר אֱל־בַּנֵי יִשַׂרָאֵל וַיָשַׂבוּ וַיַחֲנוּ לְפַנֵי פִי הַחִירֹת בַּין מִגהֹל וּבֵין הַיָּם לִפְנֵי בַעל צִפֹּן נִכְחוֹ תַחֵנוּ על־הַיַם:
  - Tell the Israelites to turn back and encamp before Pi-hahiroth, between Migdol and the sea, before Baal-zephon; you shall encamp facing it, by the
- ? ואמר פּרעה לבני ישראל נבכים הם בארץ סגר עליהם המדבר: 3 Pharaoh will say of the Israelites, "They are astray in the land; the wilderness has closed in on them."
- דווא אַרַכְּליחַיִּלוּ (וָהָדָּף אָחֲרַיִהַם (אָפָבָדָה בִּפְּרָעהׁ וָבַּכְליחַיִּלוּ Then I will stiffen Pharaoh's heart and he will וַיָּדְעָוּ מַצְרַיִם כִּי־אַנֵי יְהֹוָה וַיַּעֲשׁוּ־כָן:
  - pursue them, that I may gain glory through Pharaoh and all his host; and the Egyptians shall know that I am הוהי. And they did so.
- 5 ניגַר לִמַלָּךָ מַצַּלִים כִּי בַּרָח הַעָם וַיַהַפַּרָ לַבַב פַּרְעָה וַעֲבַדִיוֹ אַל־הַעם וַיָּאמַרוֹ מַה־זָאת עשינוּ כִּי־שׁלַחנוּ אַת־יַשׁרָאַל מַעבדַנוּ:
- When the king of Egypt was told that the people had fled, Pharaoh and his courtiers had a change of heart about the people and said, "What is this we have done, releasing Israel from our service?"

- וחור תַמכִוּ בַיָּדִיו מוֶה אֶחֶל וּמוֶה אֶחֶל וַיְהָי יָדָיו אֱמוּנָה עָד־בָּא
- 12 But Moses' hands grew heavy; so they took a stone וְיִדִי מְשֶׁהֹ הָבֶּלִים וְיָקְחִרּאָבֶן וְיִשְׁימוֹ תְחָתְיוֹ וְיַשֶּב עְלִיהְ וְאָהַרֹּן and put it under him and he sat on it, while Aaron and Hur, one on each side, supported his hands; thus his hands remained steady until the sun set.

  - ב: אַת־עָמֵל הָאָת־עָמֵל לְפִי־חְרָב: 13 And Joshua overwhelmed the people of Amalek (the people of Amalek Lit. "Amalek and his people.") with the sword.
- said to Moses, "Inscribe this in a ניאמר יְהוֹה אַל־מֹשֶׁה כְתֹב וְאַת זָכְרוֹן בַּלַפֶּר וְשִׂים בְאָזְנֵי יְהוֹשְׁעַ כי־מַחָה אַמַחָה אַת־זַכֶר עַמַלַק מתַחַת הַשַּׁמַיָם:
  - document as a reminder, and read it aloud to Joshua: I will utterly blot out the memory of Amalek from under heaven!"

  - יַבְין יִהְיָה שְׁמִוֹ יְהֹוָה וּ נְסִי: 15 And Moses built an altar and named it Adonai-nissi. (Adonai-nissi I.e., "הוהי is my banner.")
  - 16 וַיֹּאמֵר כִּי־יָדֹ עַל־כַס יָה* מַלְחָמָה לַיהוָה בַּעַמַלָק מַהְּר הְר:
- He said, "It means, 'Hand upon the throne (throne Meaning of Heb. kes uncertain.) of הוהי '! הוהי will be at war with Amalek throughout the ages."

- chariot and took his force with him; אַר (פּב.46.29.) his פּל Ordered See note at Gen. 46.29.) his
- royal chariot"; hence "adjutant," "officer.") in (officers Heb. shalish; originally "third man on the rest of the chariots of Egypt, with officers :iþs/y nþs/y με της έτης της της της της της της της τος είνος είχ μπαστές οι his bicked chariots, and
- Israelites were departing defiantly, (defiantly Lit. "with upraised hand"; cf. Num. 33.3.) and he gave chase to the Israelites. As the
- Pi-hahiroth, before Baal-zephon. warriors overtook them encamped by the sea, near chariot horses of Pharaoh, his riders, and his
- in Egypt that you brought us to die in the Mast it for want of graves. "Was it for want of graves "Was it for want of graves" want of graves. frightened, the Israelites cried out to 7777.
- Egyptians, for it is better for us to serve the saying, 'Let us be, and we will serve the 15 Ις tyis not tye Active to the fold how in Egypt. To set tye not tye Active Me told hon in Egypt. out of Egypt? wilderness? What have you done to us, taking us
- today you will never see again. work for you today; for the Egyptians whom you see by, and witness the deliverance which vill will Egyptians than to die in the wilderness'?"
- אַנן יְּהְלָה כְּלָבֶם וֹאַנֶּים שַּׁנִוֹלָ זָם הַאָּנִוֹם עַבְּבָם וֹאַנָּם עַנְוֹבְעָהִוּן: אַנווי הַוֹרִי יָּלָהָ יִיּלְהָם לָבֶם וֹאַנָּם תַּוֹבְעַהָּוּן:
- Me? Tell the Israelites to go forward.
- may march into the sea on dry ground. over the sea and split it, so that the Israelites mrs rucy snd hold out your it; על יהַלָּים וּבְּקְעָהוּ יָהַלָּאוּ אווי אסע אווי אווי אסע אריבעלן וּנְעָה אָת־יַּדְרֶךְ עָלְיהַנְּיִם וּבְּקְעָהוּ וְיִבְאַוּ
- that they go in after them; and I will gain glory through Pharaoh and all his warriors, his
- glory through Pharaoh, his chariots, and his אויי, הורה when I gain, הרורי when I gain, הורה אוה א Let the Egyptians know that I am הוקבקר בפרלה בקבקה ורקפרשירו chariots, and his riders.

- וּבֹלֹּגְ גֹּמִלְגִאָגְ גָּגֹאַגִּם בֹּגַּג נַמַּנִי:
- פּג'אַע ופּג'מִּיו וִעוּילָו אַלְ-פּי עַעוּירָע לִפֹּנִי בַּאַלְ אַפִּוֹ: לקלים אחן the Egyptians gave chase to them, and all the Perptians gave chase to them, and all the
- אַנוֹנגּנוְם וֹגְּגנֹאַנְ מֹאָנ וֹגְאֹלֵלוּ דֹלִגְגִּמְּנֹאָלְ אַבְגִּנְנִנִי: of the Egyptians advancing upon them. Greatly
- במבבב מעואַע אַמּינו לָנוּ לְעוּגִיאָנוּ ממִגֹלִים:
- וֹלֹאַלֹבַבַ אַעַבַעֹּאַבַיִם כֹּגְ מַנְדַ עָרָנְ אַבַבַּאַעַבעּאַנִים עַעַעַוּנוּ בּעִבַבַּב:
- לְנִאְעַנִּם מְנָב מָב-מִנְלָם: אַשֶּׁר־יַּעְשֶּׁה לָכֶם הַיְּוֹם כִּיּ אֲשֶּׁר רְאִיתֶם אֶת-מִצְרָיִם הַּיֹּוֹם לָא תֹסָפוּ אמר ימילוד (Have no fear! Stand try) און און דילאמר מעה אלי דולא ארי ולאקר מעה אלי דולא ארי ולאדי און דילא ארי
- Then אלי הבנר אל-בני־ישוראל בז ויאמר קדור Then יהוה אלי הבנר אל-בני־ישוראל ויסע out to Moses, "Why do you cry out to
- ללג-גַּמְּבַאַּגְ לַעַּנְגָל עַגָּם בַּגַּבַּמָּע:
- بخذر عندر خندخا بخفنه،: Saybirsars of the Egyptians so אַ הַנְּקָילָה מָלָלָים וָאַבְּלָבָה אָבָבְּרָה בְּפַּרָעָר (אַלָּי הְנָלָי מְתָבָלָב מַצְלָיִם וְאַבָּבְרָה בְפַּרָעָה אַ Ty And I will stiffen the hearts of the Egyptians so

הhanden as tenth of an ephah. 36 וָהַעַּמֶר עֲשֹׁרֶיִת הָאֵיפֶה הְוֹא:

- no water for the people to drink. command. They encamped at Rephidim, and there was community continued by stages as निर्मा would T rom the wilderness of Sin the whole Israelite وَرَصْمُهُ جَرْءُ بِيْلَ جَرْءٌ بِيْلِ جَرْءٌ بِيْلِ جَرْءً بِيْلِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِي اللهِ الل
- do you quatrel with me? Why do you try ?"
- you bring us up from Egypt, to kill us and our children and livestock with thirst?" people grumbled against Moses and said, "Why did
- with this people? Before long they will be stoning
- take along the rod with which you struck the Nile, take with you some of the elders of Israel, and
- in the sight of the elders of Israel. it, and the people will drink." And Moses did so Horeb. Strike the rock and water will issue from און אין פון הוקלי עמה לקבליך שום וועד להדר היאוו היקני עמה לקבליך שום ו על היצור בחובל והקיה אווו היאור היא
- "Is aying, "Is "If present among us or not?" the Israelites quarreled and because they tried and Meribah, (Meribah I.e., "Quarrel.") because
- Amalek came and fought with Israel at Rephidim.
- on the top of the hill, with the rod of God in my Dictionary under 'ish.) for us, and go out and do depicted situation"; trad. "men." See the Lit. "participants whose involvement defines the
- top of the hill. Amalek, while Moses, Aaron, and Hur went up to the
- Amalek prevailed. prevailed; but whenever he let down his hand,

- וֹגְעַרוּ בְּרְפִּירִים וְאָין מֵיִם לִשְּׁתָּת הַעָּם:
- משֶּׁר מַר־תְּרִיבוּן עַמֶּרִי מַר־תְּנָסִוּן אָת־יְּהֹנֶה:
- בְּמֵלְגְינוֹתוּ מִמְאֵלְגְים לְבִוֹמֹיִנִ אִנוֹי נֹאָנִיבַלֹוֹיִ נֹאָנִיבַלוֹיִ נֹאָנִיבַלוֹיִ בֹּאָלֵא: אונגלא בולקי בולק
- do rężyn אָלייָהוֹה אָלִישְׁ הַיִּהְיִי saying, "What shall I do" וִיִּצְעֶק בֹּשֶׁה אֶלִייְהוֹה לָאמֹר מֶה אֶמֶשֶׁה לַלָם הַזָּה עָוֹד מְעָם וּסְקּלָנִי:
- וּממֹלְ אַמֶּר וּיִכּית בּוֹ אַת-הִיאָר קָּה בִּידָן וְהַלְכִת: Then אירי (Moses, "Pass before the people;" أو تُخمير بُتَزَاۃ אֶל־מֹשֶׂה עֲבֹר לִפְנִי הַעָּה וְקָוֹ אִתְּדְ
- עמינו מגם ומושי נומם ווממ כן עמינו למגי ולגי ישראל:
- אַנריִהוֹה לאמר הַיַּשׁ יִהוָה בְּקרִבָּנִי אִם־אָיִן: Trial.") אישרואל ("Massah Le" "Trial.") אישרואל א עם הזקלום מטה והקלום מסה והקלום מסה והקלום על ויקר ולני ישריאל ועל נסתם
- וּגְּבֶא מַמַלְצוֹ וּגְּלְנוֹם מִם גַּמִּנִאָּג בּנִיפּגנִם:
- אַנְכִי נִאָּבְ אַנְ-נָאַתְּ עַזִּבֹלְאָע וַעַמָּע עַאָּנְעַיִּם בֹּגָעַיִּ Pick some troops (troops) אוויס ש פּ וַלֹּאמֶר מֹשֶׂה אֶל־יְהוֹשֶׁעַ בְּחָר־לָנוּ אֲנְשִׂים וְצָא הִלְּחָם בִּעֲמִלֶּלְ מִחָּרִ
- וֹעוּג עַלְוּ רָאַתִּוּ הַזִּלְעָה: thiw snd bors min holes see Moses did se bib such a Joshus did se Moses told him and flought with in Joshus with אַחָרַן
- Israel Anda his hand, Israel Then, whenever Moses held up his hand, Israel (הַלָּה בַּאֲשֶׂר יֶרָיִם מֹשֶׂה יֶרָי וְנָבֶר יִשְׂרָאֵל וְבַאֲשֶׁר יֶנִיִּח יִיןְיִי

וַיִּסֶֿע מַלְאָךָ הָאֱלֹהִים הַהֹּלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנָה יִשֹׂרָאֵל וַיֶּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהְם	19
וַיִּסָّע עמִוּד הֶעָנָן מִפְנֵיהֶם וַיְעֲמָד מֵאַחֲרֵיהֶם:	

- 9 The messenger of God, who had been going ahead of the Israelite army, now moved and followed behind them; and the pillar of cloud shifted from in front of them and took up a place behind them,
- וַיָּאֵר אַת־הַלַּיִלָה וַלֹא־קרָב זָה אַל־זֵה כַּל־הַלַּיִלָה:
- 20 and it came between the army of the Egyptians and נְיבֹא בִּין | מְחַנָה מְצֵּרֹיָם וְבִין מְחַנָה יְשַׂרָאֵל וְיָהִי הָעָנן וְהַהְּשְׁרֵ the army of Israel. Thus there was the cloud with the darkness, and it cast a spell upon (and it cast a spell upon From root '-r-r, "cast a spell" or "curse." Others "and it lit up.") the night, so that the one could not come near the other all through the night.
- הוהי Then Moses held out his arm over the sea and וַנְּט מֹשֵׁה אַת־יָדוֹ עִל־הַיָּם (נִילְרָ יְהוָה | אַת־יְדוֹ כל־הַלִּילָה וַיַּשֵׁם אַת־הַיָּם לַחַרֶבָה וַיַּבַּקְעוּ הַמַיָם:
  - drove back the sea with a strong east wind all that night, and turned the sea into dry ground. The waters were split.
  - מימינם ומשמאלם:
  - and the Israelites went into the sea on dry ויבאו בני־ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם חומה ground, the waters forming a wall for them on their right and on their left.
  - 23 The Egyptians came in pursuit after them into the בירים ויבאו אחריהם כל סוס פרעה רכבו ופרשיו
    - sea, all of Pharaoh's horses, chariots, and
- looked down upon the נְיָהיֹּ בָּאַשׁמֵרֶת הַבּלֶּךְ וַיְשׁקְּףְ יְהוֹהְ אַלְּימְחָנָה מְצֵּלִים בַּעְמִידְ אָשׁ וענן ויַּהָם אַת מַחַנָה מַצַריַם:
  - Egyptian army from a pillar of fire and cloud, and threw the Egyptian army into panic.
- מפני ישראל כי יהוה נלחם להם במצרים:
- ויסר את אפן מרכבתיו וינהגהו בכבדת ויאמר מצרים אנוסה 25 [God] locked (locked From root '-s-r, with several ancient versions. Others "took off.") the wheels of their chariots so that they moved forward with difficulty. And the Egyptians said, "Let us flee from the Israelites, for הוהי is fighting for them against Egypt."
- said to Moses, "Hold out your arm over הוהי said to Moses, "Hold out your arm over על־רכבו ועל־פַרְשִיו:
  - the sea, that the waters may come back upon the Egyptians and upon their chariots and upon their
  - 27 ויט משה את־ידו על־הים וישב הים לפנות בקר לאיתנו ומצרים נסים לקראתו וינער יהוה את־מצרים בתוך הים:
    - Moses held out his arm over the sea, and at daybreak the sea returned to its normal state, and the Egyptians fled at its approach. But הוהי hurled the Egyptians into the sea.
  - :הָבָאִים אַחַרֵיהֶם בַּיָם לְא־נִשׂאָר בַּהֶם עַד־אֶחָד
  - 28 The waters turned back and covered the chariots and the riders—Pharaoh's entire army that followed them into the sea; not one of them remained.
  - 29 But the Israelites had marched through the sea on ומשמאלם:
    - dry ground, the waters forming a wall for them on their right and on their left.
  - לישט יהוא את־ישראל מיד מצרים וירא ישראל 30. Thus הוהי delivered Israel that day from the את־מצרים מת על־שׂפת הים:
- Egyptians. Israel saw the Egyptians dead on the shore of the sea.

- כַל־נִשִּׁיאָי הָעֶדֶה וַיַּגִּידוּ לְמשֵׁה:
- עני העמר לאחד (יָהִי וּ בַּיִוֹם הַשַּׁשִׁי לָקטוּ לָחֲם משֵּנָה שַנִי העמר לאחד (יַבֹּאוֹ 22) On the sixth day they gathered double the amount of food, two omers for each; and when all the chieftains of the community came and told Moses,
- רבר יְהוֹה שַבְּתוֹן שַבְּת־קְרֶשׁ לִיהוֹה מַחְר 23 he said to them, "This is what הוהי meant: אָת אָשר־תאפֿו אַפֿו וָאָת אָשר־תבשלוֹ בַשׁלוּ וָאָת כַל־הַעדַף הַנִּיחוּ לָכֶם לִמְשַׁמֶּרֵת עַד־הַבַּקָר:
  - Tomorrow is a day of rest, a holy sabbath of הוהי. Bake what you would bake and boil what you would boil; and all that is left put aside to be kept until morning."

ordered; and it did not turn foul, and there were

- וְרָמָה מְשֶׁה וְלָא הַבְּאִישׁ וְרָמָה מַשְׁה וְלָא הַבְּאִישׁ וְרָמָה 24 So they put it aside until morning, as Moses had
- ימער משה ארום ליהוה היום ליהוה היום לא תמצאהו 25. Then Moses said, "Eat it today, for today is a sabbath of הוהי; you will not find it today on the בשבה:

no maggots in it.

- ימשת ימים תלקטהוּ וּבַיִּוֹם הַשַּבִּיעִי שַבָּת לְא יָהיַהִיבְּוֹ: 26 Six days you shall gather it; on the seventh day,
  - the sabbath, there will be none."

  - יוְהִי בַּיָוֹם הַשְּבִיעִי יָצְאָוּ מוְ־הַעֶּם לְּלְקְט וְלָא מִצְאוּ: 27 Yet some of the people went out on the seventh day to gather, but they found nothing. And הוהי said to Moses, "How long will you all

refuse to obey My commandments and My teachings?

28 ויאמר יהוה אל־משה עד־אנה מאנתם לשמר מצותי ותורתי:

לַחָם יוֹמִים שבוּ ו אִישׁ תַחַתִּיו אַל־יַצֵא אִישׁ מַמַקְמוֹ בַיִּוֹם הַשְּבִיעִי:

- who, having given you the הוהי who, having given you the באו כִּי־יָהוָה נָתוְ לְכָם הַשְׁבֵּת עָל־כֶּן הָוּא נַתוְ לְכָם בַּיִּוֹם הָשְׁשִׁי sabbath, therefore gives you two days' food on the sixth day. Let everyone remain in place; let no one leave the vicinity on the seventh day."

  - :ישבתו העם ביום השבעי: 30 So the people remained inactive on the seventh day.
  - 31 וַיִּקרָאָוּ בֵית־יִשֹׁרָאֵל אֲת־שִׁמוּ מַן וְהוּא כַּוַרַע גַּדֹ לָבַן וִטַעמוּ כצפיחת בדבש:
- The house of Israel named it manna; (manna Heb. man.) it was like coriander seed, white, and it tasted like wafers (wafers Meaning of Heb. appiith uncertain.) in honey.
- has commanded: Let הוהי הוה מלא הַעמר משה זה הַהַבְּר אֲשׁר צוָה יְהוֹה מלָא הַעמר מְשַׁה לְמַנ לְמְשַׁמְרַת לִדרתַיכָם לִמַעָן ו יִראַוּ אַת־הַלַּחָם אַשַּׁר הַאַכַלתִי אַתְכָם בַּמַדְבַּר בַהוֹצִיאַי אַתכֶם מַאָרֵץ מִצְרַיִם:
  - one omer of it be kept throughout the ages, in order that they may see the bread that I fed you in the wilderness when I brought you out from the land of Egypt."
- מן אות ותן־שמה מלא־העמר מן 33 And Moses said to Aaron, "Take a jar, put one omer וָהַנָּח אֹתוֹ לִפָּנָי יִהֹוָה לִמְשַׂמֵרֵת לִדרתִיכֶם:
  - of manna in it, and place it before הוהי, to be kept throughout the ages."
- הוהי Ad commanded Moses, Aaron placed it בְּאֲשֵׁר צְּוָה יְאַרָת לְמְשֵׁמְרֵת:
  - before the Pact, (Pact Others "Testimony.") to be
- 135 ובני ישראל אכלו את־המן ארבעים שנה עד־באם אל־ארץ נושבת אַת־הַמּן אַכלוּ עד־בּאָם אַל־קצה אַרֵץ כּנַען:
  - And the Israelites ate manna forty years, until they came to a settled land; they ate the manna until they came to the border of the land of Canaan.

servant Moses. feared ליחוח; they had faith in יחוח and in God's had wielded against the Egyptians, the people הוהי And when Israel saw the wondrous power which ביניקאי שֶרְיצָל אֶת־הַיִּר הַנְּדְלָה אֲשֶׁר עֶשָׁה יְהֹנָה בְּמִצְלִים וַיִּרְאָרִ

העם אַת־יְהֹוֶה וַיְאֲמִינוּ בִּיהֹוָה וּבְמִשֶּׂה עַבְהְוֹי

SI

- gloriously; Horse and driver He has hurled into the metaphors for God.") has triumphed military threats. See the Dictionary under "male of expert warrior represented salvation from Eastern gender roles as a given: the (male) role The poetic figure in vv. 1–4 takes ancient Near און. They said:I will sing to לוהי, for He (He ot gnos sint gnes səhiləsizi əhi bna səsəM nəhī ו און יִשְיִר־מֹשֶהְ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶתִידִשִּירָה הַזֹּאַת לְיִהֹוָה וַיֹּאַמְרָךְ לַאַמֶרֶר
- deliverance.This is my God and I will enshrine (enshrine Others "glorify.") Him;The God of my father's [house], and I will exalt Him. (might Others "song.") He is become my
- ləman siH si הוהי אלו יהוהי 3 יהוה עיש מלחמה יהוהי לה יהוה איש מלחמה ihe Warrior
- the Sea of Reeds. the sea; And the pick of his officers Are drowned in
- depths like a stone. ב הוהלה יכקימה The deeps covered them;They went down into the factorized them;They went down into the
- יוס א אויס איס אויס א אויס א אויס איס אויס א אויס א די פרלב לאינן, הקלב קאינן, הקלה קמיר השלא יאכן אריס אריכן מייס אריבן מייס אויס איס אריבן מייס אריבן מ right hand, 'חוח, shatters the foel
- up, The floods stood straight like a wall; The deeps At the blast of Your nostrils the waters piled אין אין אַפּירָ נָעֶרְמִי מַלִּים נִצְּבָרִ כְּמִרְיָדִר נֹזְלֵים קפְאָיּ תְּהֹמָת send forth Your fury, it consumes them like straw.
- "mədt əubdus fill of them.I will bare my sword—My hand shall will divide the spoil; My desire shall have its froze in the heart of the sea.
- sank like lead in the majestic waters. אדירים: You made Your wind blow, the sea covered them;They עלקלה בְמִים אַדִּירִים:
- wonders! majestic in holiness, Awesome in splendor, working (celestials Others "mighty.") Who is like You,

- אַשִּׂירָה לִיהֹנָה בִי־נַאָּה נָאָה סָוּס וְרַכְבָוֹ רָמֶה בַיָּם:
- וֹאַׁגִעֹּעֹלֵינִינִ:
- Pharaoh's chariots and his ביה ביסיומיוס אייס האון ארי מַרְכְבָּה פַּרְעָל יְהַיִּלִי בָּיָם וּמִבְחָיָר שַׁלָשָׁיוֹ שַׁלָשָׂיוֹ שָׁלָשָׂיוֹ אַ אַ Pharaoh's chariots and his armyHe has cast into
- Tower, Your right hand, הורהי Aower, איניב: אָקִינְךְ יְהֹלָה נֶאְהָרָי בַּבֶּה יָמִינֶךְ יְהֹלָה הִרְעֶץ אוֹיֶב:
- בֹּלְבַגַּם:
- The foe said, "I will pursue, I will overtake, I אָמֶר אִוֹנֶר אָשֶׁיג אֲחִלָּק שַׂלֶל תִּמְלָאָמִו נִפְשֹׁי אָרֶיק חִרָבָי
- יוורי א הולא מיהלה עשר אור מי־כמכה קצלם יהלה מי among the celestials; אַרָּר בַּקָרֶשׁ נוֹרָא אָהָרֹ אַ אָהַרָּ

- heard your grumbling." Israelite community: Advance toward 7717, who has Then Moses said to Aaron, "Say to the whole
- there, in a cloud, appeared the Presence of 7777. community, they turned toward the wilderness, and
- of bread; and you shall know that I $^{7}\Pi^{3}\Pi$ am your flesh, and in the morning you shall have your fill Speak to them and say: By evening you shall eat
- camp; in the morning there was a fall of dew about
- substance, as fine as frost on the ground. surface of the wilderness, lay a fine and flaky Ahen the fall of dew lifted, there, over the أن البهرة للإجرة برورة إبرؤن لإخروره بريترجوث وم تجربون ومولا 14
- which 가기가 has given you to eat. it was. And Moses said to them, "That is the bread others "It is manna.") —for they did not know what another, "What is it?" (What is it? Heb. man hu; אָר וֹנִירְאָר נִיֹאַלוֹרָוּ אָנִי אָר אָרוֹילִי מוֹן הוֹא בִּי לָא יָדְעָר בַּיִאַלוּדִי אַלון אָל מַל אָל אָר וֹלָי הַלָּי אַל אָר בָּלָא יָדְעָר בּיִאַלוּדִי אָל וּיִאַלָּי אָל מוּל בּיאַ נִּדְעָר בּיאַ מִּדְל אַנְאַל בּיאַנְייִל מוֹן הוּאַ בִּילָא יִדְעָר בּיאַנְייִל בּיאַל מוֹן הוּאַ בּילָא יָדְעָר בּיאַל בּיאַל בּיאָל בּיא
- household shall fetch according to those in its to a person for as many of you as there are; each shall gather as much as it requires to eat—an omer This is what יחוחה has commanded: Each household זוה הִדָּבֶל עֲעֶר צַוָּה יְהִלָּה לָקְעָּי בִּקְעָּר אָרֶשׁ
- some sathering much, some وsome gathering much, some ا ۱۲ ویپشات ا
- household had gathered as much as it needed to had gathered much had no excess, and anyone who שלה יוקהיל הקרולה הומקעים איז יוקקיר איש איז ויקהי בעקר ולא הקיקה הומקעים איז יוקהיר אים שלה איסור אים איז ויקים איט האיס הוא איס הואיס איז הוקסיר איס איס ווער איס הואיס איס הואיס האיס הואיס הואי
- it over until morning." io yns eseid eno on bel ", meht ot biss seid had. פו ולָאמֶר משֶה אַל־יַרוֹנֶר ממָנוּ עָר־בִּקָר:
- with maggots and stank. And Moses was angry with left of it until morning, and it became infested The middle of them the first same of them of the part they part they paid no attention to Moses; some of them something the part they part the par
- would melt. one needed to eat; for when the sun grew hot, it se much as each יוקלאן הוא אמה איש הפי אָכלֶי וְחָם הַשְּׁמֶשׁ וְנָמֶכִי (נִילְקְנִי אַתְּי בְּבָּקָר בְּבַקר אָישׁ בְפִּי אָכִלְי וְחָם הַשְּׁמֶשׁ וְנָמָכִי

- יְהֹוֶה כֵּי שַּׁמַע אָת תְּלְנִּתִיכֶם: וּגְאַמֶּר מַמֶּוִי אֶלְ-אַנִּיֹרֶן אֶמֶר אֶלְ-כַּלְ-אָנִיךְ דֵּנֵּג גַּמִּנִאָלְ לֵוֹבְוּ לִפֹּנִג
- וֹשׁנְּשׁ כַּלַנְגַ גְּעַנְעַ נִבְאָבַ כַּמַלוֹ: אלילי קרה אהול אל ניפנו אל And as Aaron spoke to the whole Israelite ויְלִי כְּרָבֶּר אַהָרֹ אֶלָ הַלָּ עָרָהַ אָלָרוֹת בְּנֶי יִשְׁרָאֵלַ וִיִּפְּנָוֹנִי אַ
- :Aoke to Moses: גּיִבְבָּר יְהִוָּה אֶלְ-מִתְּה בָּאִמִר:
- עאַכְלָוּ בַּתְּּע וּבַבְּעֵיר תִּשְׁבָּעִר הַשְּׁבְּעִירָם וְיִדְעִּעָם כָּיִ אֵנָי יְהִוֹּח אֶלְנִייִכֶם: וא אַר דול לוכור אַלוֹהֶם לאמר ביין האבר אַלוֹהָם לאמר ביין have heard the Israelites. אַר ישִׂרְאַל הַבַּר אֲלֵהֶם לֵאמר בִיין הַעֶּרְבָּי.
- המל סביב למחנה: אָר וֹלְהָל הַשְּׁלְג וַתְּלֶם אֶת־הְמָהוָם T3 וווי 13 בו ווְיִהְי בְּעֶּהֶב וַתְּעָל וַתְּלֶם אֶת־הְמָהְנָה וּבִבֹּקֶר הְיָהְהָ שׁׁרְבָת בָּרְהָ וּ בַּלְהָב וּתְּעָל בְּתְּלֶב וַתְּעָל הַתְּלָב וּתְּכָם אֶת־הְמָהְנָה וּבְבֹּלֶר הְיָּהְהָ הִינִים בּוֹלְהָי בּלְבָת בּיִים בּיִים בּיִים בּיִים בּיִים בּיִים בּיִים בּיים בּיִים בּיִים בּיים ב
- מעבענא נגאמע ממשע אַלְמָם ענא עַלְמִם אַמֶּּב וֹעוֹן גִּעִנִיב לְכֵּם לְאַכֹלְע:
- לַנְּלְנָלְע עֹסְפָּׁרְ נִפְּׁתְּעִיּלְם אָּיִתְּ לַאָּתָּרְ בִּאָבֶלְוִ עִּלְּווּ:
- לְּכֹּיִ-אַכֹּלְוִ לְלַמוּ:
- ניבאש ניקצף עלהם משה:

- נטית ימינר תבלעמו ארץ: 12 You put out Your right hand, The earth swallowed them.
- נְהַיִּתְ בַחְסְדְּךָ עְם־זִוּ גָּאֶלְתְ נַהְלָתְ בְעָזְרָ אֶלִ־נְוָה קִדְשֶׂךָ: 13 In Your love You lead the people You redeemed;In Your strength You guide them to Your holy abode.
  - שמעו שבי פלשת: The peoples hear, they tremble; Agony grips the dwellers in Philistia.
- 15 אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמגו כל ישבי Now are the clans of Edom dismayed; The tribes of Moab—trembling grips them;All the dwellers in Canaan are aghast.
- זה קאבן עד יָהְמוּ בְּאָבן עד יָקבּר הַאָּדְ זְרוֹעֶךְ יָהְמוּ בְּאָבֵן עד יִעבְר הַאָּבן עד יָקבוּ לַאָרוֹעָר הַאָר זְרוֹעֶך יָהְמוּ בְּאָבֵן עד יִעבְר 16 Terror and dread descend upon them;Through the might of Your arm they are still as stone—Till עמר יהוה עד־יעבר עם־זו קנית: Your people cross over, הוהי,Till Your people cross whom You have ransomed.
  - אסי יְהוֹהָ פַּעְלְתְּ יְהוֹהָ You will bring them and plant them in Your own mountain,The place You made to dwell in, הוהי,The מקדש אדני כוננו ידיך: sanctuary, O my lord, which Your hands established.
    - :מְלֶךְ לְעִלֶם וְעֶד: will reign for ever and ever!
- ישב יהוה עלהם 19 For the horses of Pharaoh, with his chariots and riders, went into the sea; and הוהי turned back on אַת־מֵי הַיָּם וּבַנִי יִשֹׁרָאַל הַלֹכוּ בַיַבַּשַה בַּתוֹךָ הַיָּם: them the waters of the sea; but the Israelites marched on dry ground in the midst of the sea.
- על הות אָהָרן אַת־הַתף בּיַדָה וְתַצֵּאן 20 Then Miriam the prophet, Aaron's sister, picked up כַל־הַנַּשִׂים אַחֲלֶיה בַתְפִים וּבִמְחֹלְת: a hand-drum, (hand-drum Trad. "timbrel," which is often construed anachronistically as a tambourine. (As drummers, Israelite women set the tempo at public celebrations.)) and all the women went out after her in dance with hand-drums.
- ביָם: And Miriam chanted for them:Sing to וְתַעֵן לֹהֶם מַרְיָם שִׁירוּ לִיהֹוָה כִּירְגָאָה בָּאָה הָוֹס וְרֹכְבֵּוֹ רָמָה בַּיָם: (He See note at 15.1.) has triumphed gloriously; Horse and driver He has hurled into the
  - 22 Then Moses caused Israel to set out from the Sea of Reeds. They went on into the wilderness of שלשת־יַמִים בַּמַדְבַר וַלֹא־מַצְאוּ מַיָם: Shur; they traveled three days in the wilderness and found no water.
- 23 They came to Marah, but they could not drink the וְיַבְאוּ מַלְתָה וַלְא יָכַלוּ לְשַׁתְּת מַיָּם מְמַרָּה כִי מַרְיִם הָם עַלִּיכָן water of Marah because it was bitter; that is why קרא־שֹמָה מַרָה: it was named Marah. (Marah I.e., "bitter.")
  - בי מה־נשתה: מה־נשתה לאמר מה־נשתה: 24 And the people grumbled against Moses, saying, "What shall we drink?"
  - So he cried out to הוהי, and הוהי showed him a 25 וַיִצְעָק אֱל־יִהוֹה וַיוֹרָהוּ יִהוֹה עֹץ וַיַשׁלֵךְ אֱל־הַמַּיִם וַיִּמִתְקוּ piece of wood; he threw it into the water and the הַמַיִם עַם עַם לֵוֹ חִק וּמִשׁפַט וִשָם נְסָהוּ: water became sweet. There [God] made for them a fixed rule; there they were put to the test.

- הוהי אם־שמוע תשלע לקול | יהוה אלהיך והישר בעיניו 26 [God] said, "If you will heed your God תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל־חקיו כל־המחלה אַשר־שַמתי במצרים לא־אַשים עליד כי אַני יְהוָה רפאַדָ:
  - diligently, doing what is upright in God's sight, giving ear to God's commandments and keeping all God's laws, then I will not bring upon you any of the diseases that I brought upon the Egyptians, for I הוהי am your healer."
- תמרים תמרים עשרה עינת מים ושבעים תמרים (יבאו אילמה ושם שתים עשרה עינת מים ושבעים תמרים 27 And they came to Elim, where there were twelve וַיַחַנוּ־שַׂם עַל־הַמַיִם:
  - springs of water and seventy palm trees; and they encamped there beside the water.

16

- 1 וַיִּסְעוֹּ מַאֲילִם וַיָּבֹאוּ כָּל־עָדָת בַּנֵי־יִשׂרָאֵל אֱל־מִדְבַּר־סִין אֲשֵׂר בין־אילם ובין סיני בחמשה עשר יום לחדש השני לצאתם מארץ מצרים:
  - Setting out from Elim, the whole Israelite community came to the wilderness of Sin, which is between Elim and Sinai, on the fifteenth day of the second month after their departure from the land of Egypt.
- 2)וילינו( ]וַיִלּוֹנוּ[כָּל־עָדָת בַּנֵי־יִשׂרָאֵל עָל־מֹשֵׂה וִעְל־אַהֵרֹן בַּמַדְבַּר:
- In the wilderness, the whole Israelite community grumbled against Moses and Aaron.
- 3 ניאמרו אַלָהֵם בַנֵי יִשֹׁרָאַל מִי־יִתֹן מוֹתְנוּ בַיָּד־יִהוֹה בָּאַרֵץ מִצְרִיִם בשבתנו על־סִיר הַבַּשַׂר בַּאַכַלָנוּ לַחֵם לְשַׂבַע כִי־הוֹצֵאתַם אֹתְנוּ אַל־הַמִּדְבַּר הַוָּה לִהַמִית אַת־כַּל־הַקּהַל הַזָּה בַּרַעָב:
- The Israelites said to them, "If only we had died by the hand of הוהי in the land of Egypt, when we sat by the fleshpots, when we ate our fill of bread! For you have brought us out into this wilderness to starve this whole congregation to death."
- 4 ניאמר יהוה אל־משה הגני ממטיר לכם לחם מן־השמים ויצא העם ולקטוֹ הַבַר־יִוֹם בִּיוֹמוֹ לִמַעוֹ אַנַסְנוּ הַיַּלַךְ בַתוֹרַתִי אִם־לֹא:
- And הוהי said to Moses. "I will rain down bread for you from the sky, and the people shall go out and gather each day that day's portion-that I may thus test them, to see whether they will follow My instructions or not.
  - 5 והַיָה בַּיִוֹם הַשִּׁשִׁי וְהַכִינוּ אָת אֲשֶׂר־יָבֵיאוּ וְהָיָה מִשְׁלֶה עְל ילקטו יום ו יום:
- But on the sixth day, when they apportion what they have brought in, it shall prove to be double the amount they gather each day."
  - וַיָּאמֵר משה וַאָהַרוֹן אַל־כַּל־בַּנֵי יִשֹׁרַאַל עַרַב וַיִּדַעתַם כִּי יְהוֹה הוציא אתכם מארץ מצרים:
- So Moses and Aaron said to all the Israelites, "By evening you shall know it was הוהי who brought you out from the land of Egypt;
- 7 ובקר וראיתם את־כבוד יהוה בשמעו את־תלנותיכם על־יְהוָה וְנָחְנוּ מַה כִּי)תלונו( ]תַלִּינוּ[עָלֵינוּ:
- and in the morning you shall behold the Presence (Presence Others "glory.") of הוהי, because [God] has heard your grumblings against הוהי. For who are we that you should grumble against us?
  - וַיָּאמֶר משָה בַּתַת יָהוָה לְכַם בַּעָרֵב בַשַׁר לָאַכֹּל וַלָּחָם בַּבַּקְר לשבע בשמע יהוה את־תלנתיכם אשר־אתם מלינם עליו ונחנו מָה לא־עַלִינוּ תַלְנֹתַיכֶם כִּי עַל־יִהֹוָה:
- Since it is הוהי," Moses continued, "who will give you flesh to eat in the evening and bread in the morning to the full—because הוהי has heard the grumblings you utter—what is our part? Your grumbling is against הוהי, not against us!"